

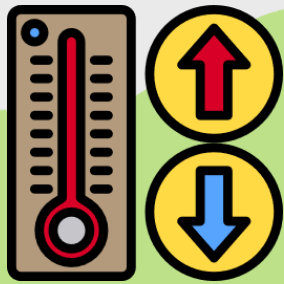

เข้าใจการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่เป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของบรรยากาศ (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - UNFCCC)

สภาพอากาศ (Weather)

คือ สภาวะผันผวนของชั้นบรรยากาศ โดยมีลักษณะ สภาพอากาศ คือ อุณหภูมิ ลมฝน ความชื้นสัมพัทธ์ ความกดอากาศ และองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งสภาพอากาศเป็นผลมาจากระบบอากาศกำลังพัฒนา และสลายตัวไปอย่างรวดเร็วในช่วงสั้นๆ ด้วยเหตุนี้สภาพอากาศมีความสามารถในการคาดการณ์ที่จำกัดเพราะสภาพอากาศสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในระดับต่อนาที ชั่วโมงต่อชั่วโมง และฤดูกาลต่อฤดูกาล

สภาพภูมิอากาศ (Climate)

คือ รูปแบบระยะยาวของสภาพอากาศในพื้นที่เฉพาะในช่วงเวลาหนึ่ง และรูปแบบเหล่านี้แสดงให้เห็นแนวโน้มของสภาพอากาศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังสามารถนำมาคาดการณ์แนวโน้มสภาพอากาศอนาคตได้

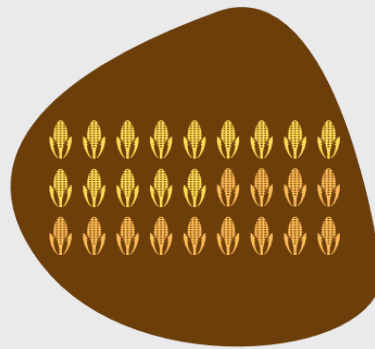
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศประเทศไทย

ประเทศไทยกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ความเสี่ยง อันเนื่องมาจากอุณหภูมิเฉลี่ยที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ฤดูกาลที่แปรปรวนและความผันผวนของสภาพอากาศที่รุนแรงมากขึ้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อประเมินคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า

ทรัพยากรน้ำ ปริมาณน้ำฝนสูงสุด รายปีมีแนวโน้มสูงขึ้น

โดยจำนวนวันที่ฝนตกในช่วงฤดูฝนมีจำนวนเท่าเดิม แต่ปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละครั้งมีปริมาณมากขึ้น/ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยสูงสุด รองมา คือ ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ/ ในขณะที่ภาคเหนือมีพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งสูงสุด รองลงมา คือภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ

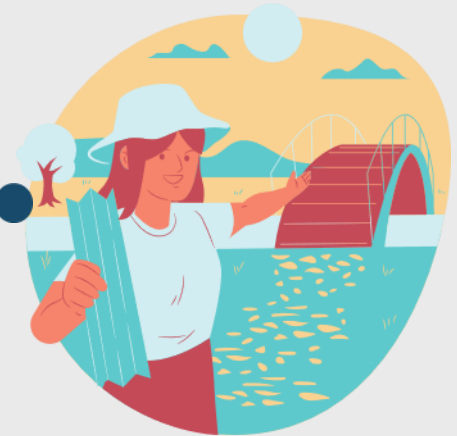

ภาคการเกษตร พื้นที่นาข้าวและไม้ผลภาค กลางมีพื้นที่เสี่ยงได้รับผลกระทบอุทกภัย

ส่วนพืชไร่ในเขตภาคเหนือก็เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเช่นกัน/ ในขณะที่พื้นที่นาข้าว พืชไร่และไม้ผลในเขตภาคเหนือเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากภัยแล้งสูงที่สุด

ภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติที่ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เช่น อุทกภัย และ วาตภัย ซึ่งส่งผลกระทบทางอ้อม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับความเสียหายหรือยุติกิจกรรม

ภาคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความถี่ของพายุและความรุนแรงของสภาพอากาศ ส่งผลกระทบต่อชุมชนและระบบนิเวศชายฝั่งเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับอดีต

ภาคสาธารณสุข

ประเทศไทยได้ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก ได้แก่ การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากความร้อน การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากภัยพิบัติ การเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคระบบทางเดินหายใจ และการเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคติดต่อ นำโดยแมลง

ภาคการย้ายถิ่นฐานของมนุษย์

พื้นที่ที่มีการพัฒนาและมีความสำคัญของประเทศไทย
ล้วนแล้วแต่ตั้งกระจุกตัวอยู่บริเวณพื้นที่ราบใกล้แม่น้ำ
ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงที่พื้นที่เหล่านั้นจะได้รับ
ผลกระทบจาก อุทกภัย และ วาตะภัย เป็นต้น
อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อผู้หญิงอย่างไร?

ผู้หญิงทั่วโลกรับภาระเพิ่มขึ้นในการจัดหาน้ำจืดที่มีคุณภาพสำหรับการอุปโภคและใช้สอย
ในครัวเรือน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบทำให้แหล่งน้ำจืดลดลง ซึ่งส่งผล
ให้ปริมาณน้ำจืดที่ใช้ในครัวเรือนไม่เพียงพอ

ผู้หญิงได้รับผลกระทบทางสุขภาพมากกว่าผู้ชาย
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้อุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น
คลื่นความร้อน น้ำท่วม พายุ ภัยแล้ง รวมทั้งการนำมาสู่
การเกิดโรคอุบัติใหม่

ผู้หญิงส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงกระบวนการตัดสินใจในกระบวนการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขาดการเสริมพลัง ไม่สามารถแสดงบทบาท
และศักยภาพได้อย่างเต็มที่ต่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ส่งผลให้เข้าไม่ถึงทรัพยากรและการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ

กรอบพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความเชื่อมโยงเพศภาวะ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030
(Sustainable Development Goals - SDGs)
SDG 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และ
เสริมพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิง
SDG 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change หรือ UNFCCC) มีเป้าหมาย คือ การรักษาระดับความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศของโลก ให้คงที่และอยู่ในระดับที่ไม่รบกวนระบบภูมิอากาศ และปลอดภัยจากการแทรกแซงจากกิจกรรมของมนุษย์ ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2537 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ส่งผลให้อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538

หลักการสำคัญของอนุสัญญา (Key Principles) คือ

- การปกป้องระบบภูมิอากาศเพื่อเป็นประโยชน์ของมนุษย์รุ่นปัจจุบันและอนาคต บนพื้นฐานของความเป็นธรรม และเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่างกัน ที่คำนึงถึงขีดความสามารถของประเทศนั้นๆ
- การให้ความสำคัญกับความต้องการเฉพาะและสถานการณ์พิเศษสำหรับประเทศที่มีความเปราะบางต่อสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาจะต้องถูกนำร่วมพิจารณา
- การกำหนดมาตรการป้องกันเพื่อเตรียมการป้องกันหรือลดสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้น้อยที่สุด และบรรเทาผลกระทบทางด้านลบที่อาจเกิดขึ้นโดยการกำหนดนโยบายและมาตรการการจัดการที่คุ้มค่า ทั้งนี้การกำหนดนโยบายหรือมาตรการจะต้องสอดคล้องกับบริบทของประเทศนั้นๆ
- การส่งเสริมสิทธิและการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนั้นนโยบายและมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควรจะบูรณาการร่วมกับแผนต่างๆ ในการพัฒนาประเทศ
- การร่วมมือเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนระหว่างประเทศเพื่อนำไปสู่การเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

Lima Work Programme on Gender (LWPG)

เป็นโปรแกรมงานที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมในการประชุมเป็นการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Conference of the Parties - COP) COP 20 ณ กรุงลิมา ประเทศเปรู เป้าหมายคือ การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแผนงานระบุว่า ผู้หญิงเป็นกุญแจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถร่วมเป็นภาคีหนึ่งที่ขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาและดำเนินงานนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Gender Action Plan (GAP)

แผนปฏิบัติการด้านเพศภาวะสร้างขึ้นภายใต้โปรแกรม LWPG ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นผู้หญิง ความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย ตลอดจนการสนับสนุนความเท่าเทียม และเสมอภาคระหว่างเพศในนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และต้องบูรณาการหลักการด้านความเสมอภาคระหว่างเพศให้เป็นกระแสหลักของการพัฒนา (Gender mainstreaming) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับของการพัฒนา ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานความเสมอภาคระหว่างเพศ และความเท่าเทียมเสมอภาคที่เป็นธรรมในสังคม

ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) เป็นความตกลงที่เป็นส่วนขยายและเพิ่มเติม (supplementary agreement) ของอนุสัญญาฯ UNFCCC เป็นการหามาตรการและข้อตกลงร่วมกันในระดับนานาชาติ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายหลังพิธีสารเกียวโตที่สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2563 โดยการควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวและลดก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนการทำให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพลังของสตรีให้สามารถมีส่วนร่วมและตัดสินใจทางนโยบาย และร่วมปฏิบัติการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกระดับ

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ที่สมัชชาสหประชาชาติรับรองเมื่อ พ.ศ. 2522 โดยเอกสารข้อเสนอแนะทั่วไปลำดับที่ 37 มิติทางเพศภาวะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Committee on the Elimination of Discrimination against Women : General Recommendation No. 37 on Gender-related dimensions of disaster risk reduction in the context of climate change) ของคณะกรรมการ CEDAW คือ

- 1) การประเมินและการรวบรวมข้อมูล
- 2) การสนับสนุนและการเชื่อมโยงนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
- 3) ความร่วมมือระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค จนถึงระดับสากล และการจัดสรรทรัพยากร:
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4) บทบาทของ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมสามารถมีส่วนร่วมสำคัญในการลดความเสี่ยง
จากภัย พิบัติและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ
- 5) การพัฒนาขีดความสามารถและการเข้าถึงเทคโนโลยี

การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของประเทศไทย

การบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่
นโยบายและแผนระดับชาติ จากคำแถลงการณ์ของรัฐบาลเมื่อวันที่ 25
กรกฎาคม พ.ศ. 2562

- นโยบายหลักที่ 10 การพัฒนาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ
- นโยบายเร่งด่วนที่ 11 การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย
โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ
ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ ตั้งแต่การป้องกันก่อนเกิดภัย
การให้ความช่วยเหลือระหว่างภัย การแก้ไขปัญหาในระยะยาว และการ
ให้ความรู้ความเข้าใจในการรับมือ และปรับตัวเพื่อลดความเสียหายจาก
ภัยพิบัติธรรมชาติและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยพัฒนารูปแบบและแนวทางเกี่ยวกับการจัดการเมืองเพื่อมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ
รวมทั้งสนับสนุนการจัดการด้านการเกษตรเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเร่งฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
- 2) การปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลการคาดการณ์สภาพภูมิอากาศและระบบเตือนภัยที่รวดเร็ว แม่นยำ
และเหมาะสมกับแต่ละภูมิสังคมของประเทศในระยะยาว รวมถึงเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน
และเมืองในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 3) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและเอกชน
โดยบูรณาการนโยบายและแผนพัฒนาประเทศในทุกสาขา โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการ
ส่งเสริมสินค้าและบริการคาร์บอนต่ำ และสนับสนุนการลงทุนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
รวมทั้งพัฒนารูปแบบทางธุรกิจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุขเครือข่ายเตือนภัย และเฝ้าระวังโรคให้มีประสิทธิภาพและ
ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอยู่ภายใต้ประเด็นปฏิรูปสิ่งแวดล้อมที่ 3 ผลักดันให้ทุกภาคส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่เนื่องจากความท้าทายในปัจจุบัน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจ กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลักดันให้ทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาที่กำลังรุนแรงมากขึ้น

แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2593

แนวทางการดำเนินงานตามแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2593 ประกอบด้วย 3 เรื่องหลัก ได้แก่

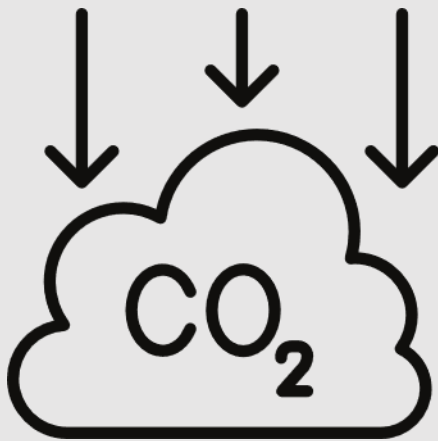
- การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วยแนวทางและมาตรการใน 6 สาขา คือ (1) การจัดการน้ำ อุทกภัย และภัยแล้ง (2) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (3) การท่องเที่ยว (4) สาธารณสุข (5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (6) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์
- การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ ประกอบด้วยแนวทางและมาตรการใน 8 สาขา คือ (1) การผลิตไฟฟ้า (2) การคมนาคมขนส่ง (3) การใช้พลังงานภายในอาคาร (4) ภาคอุตสาหกรรม (5) ภาคของเสีย (6) การเกษตร (7) ภาคป่าไม้ และ (8) การจัดการเมือง
- การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วยแนวทางและมาตรการใน 4 สาขา คือ (1) การพัฒนาข้อมูล งานศึกษาวิจัย และเทคโนโลยี (2) การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) การสร้างความรู้ตระหนักรู้ และเสริมศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ (4) แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (The National Adaptation Plan: NAP)

แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ มี
แนวทางและมาตรการแบ่งออกเป็น 6 สาขาหลัก ได้แก่
(1) การจัดการน้ำ (2) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร
(3) การท่องเที่ยว (4) สาธารณสุข
(5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และ (6) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์
รวมทั้งการดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายสาขา
(Cross Cutting Issues)

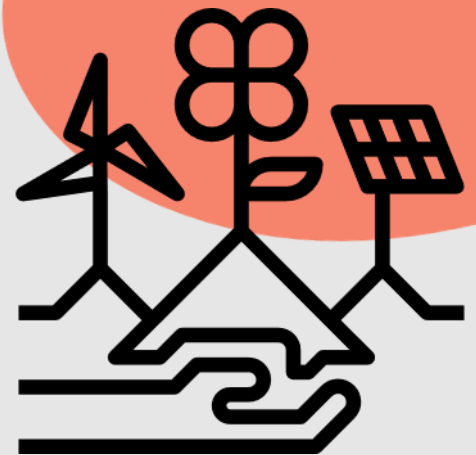

Nationally Determined Contributions (NDCs)

ตามข้อตกลงปารีส วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยมีผลบังคับใช้
เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 กรอบแนวคิดการจัดทำ NDC
ของประเทศไทย คือ “สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ
หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยเป็นการต่อยอดนโยบาย
และแผนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นแผนที่ขับเคลื่อนโดยภาครัฐ
ที่สนับสนุนการปรับรูปแบบสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ซึ่งนำไปสู่การ
ดำเนินงานได้จริง สามารถประเมินผลได้ และเป็นการต่อยอดกรอบ
การดำเนินงานและระบบการติดตามผลการลดก๊าซเรือนกระจก
สำหรับการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ
(Nationally Appropriate Mitigation Actions หรือ NAMAs)

แผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี
พ.ศ. 2564 - 2573 (Thailand's Nationally Determined
Contribution Roadmap on Mitigation 2021 - 2030)
เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายการลด
ก๊าซเรือนกระจก โดยดำเนินการใน 3 สาขาหลัก ได้แก่
สาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและ
การใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย ซึ่งเป็นสาขาที่
หน่วยงานมีความพร้อมและมีศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจก
ณ ปี พ.ศ. 2573 ทั้งสิ้น 115.6 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์

กรณีตัวอย่างและกรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างมีมุมมองเพศภาวะ

โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและกระบวนการประชาธิปไตยต่อการจัดทำแผนรองรับ
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและกระบวนการประชาธิปไตยต่อการจัดทำแผนรองรับการปรับตัว
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ (Strengthening Good Governance and
Democratic Process in National Climate Change Adaptation Planning) ดำเนินการ
ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 - 31 มกราคม พ.ศ. 2563 ภายใต้การสนับสนุนของสหภาพยุโรป
(EU) เพื่อสร้างศักยภาพให้ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
ในการดำเนินงานเชิงรุกรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนหรือพื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อ
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงสร้างความร่วมมือ และเสริมความเข้มแข็งของ
ภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ เชื่อมร้อยผลการดำเนินงาน และข้อเสนอเชิงนโยบายด้านประเด็น
(Issue-based) และพื้นที่ (Area-based) ไปสู่ผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จัดทำแผนรองรับการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ
ส่งผลให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

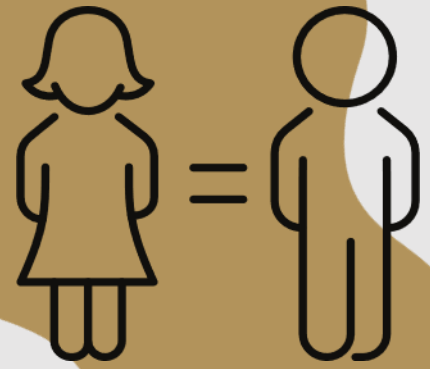
- การดำเนินงานได้บูรณาการเพศภาวะให้เป็นกระแสหลัก

(Gender Mainstreaming) เข้าสู่ปฏิบัติการในพื้นที่เป้าหมาย
7 พื้นที่ภายใต้โครงการได้แก่ (1) ตำบลบ้านทับ อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่ (2) ลุ่มน้ำเพชรบุรีตอนล่าง อำเภอบ้านแหลม
จังหวัดเพชรบุรี (3) ลุ่มน้ำพุงตอนบน ตำบลโป่ง อำเภอด่านซ้าย
(4) เครือข่ายเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา (5)
ชุมชนชายฝั่งทะเลสาบสงขลาตอนกลาง บ้านช่องพิน ตำบลเกาะ
หมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง (6) บ้านเกาะมุกด์ หมู่ที่ 2
ตำบลลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และ (7) อ่าวตราด จังหวัด
ตราด

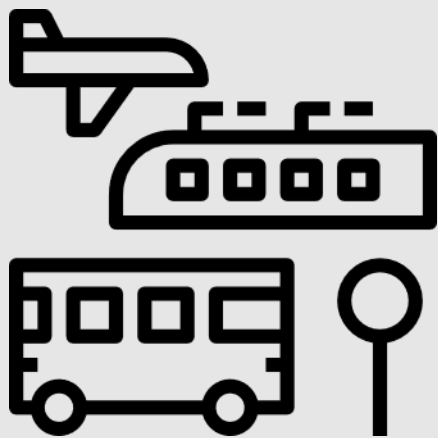

- ผลการดำเนินงาน: สถานภาพความเท่าเทียมระหว่างเพศในสังคม
ยังไม่เป็นผลในทางปฏิบัติแต่มีแนวโน้มการส่งเสริมความเท่าเทียม
ระหว่างเพศในสังคมไทยเปิดกว้างกว่าในอดีต ได้แก่
1) ทัศนคติด้านความคิดในสังคมต่อเพศภาวะ และหน้าที่ของบุคคลตาม
เพศภาวะนั้นๆ
2) ขาดการสร้างโอกาสและพื้นที่ให้กับผู้หญิงได้แสดงบทบาท
อย่างมีส่วนร่วม และ
3) ขาดการพัฒนาศักยภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

- มาตรการที่จะนำไปสู่การสร้างความสะดวกสบายระหว่างเพศ เพื่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและกระบวนการประชาธิปไตย ต่อการจัดทำแผนรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ 1) การวิเคราะห์ความเปราะบางในมิติเพศภาวะที่มีเนื้อหาวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งที่เป็นประโยชน์หรือสร้างภาระต่อผู้หญิง โดยพิจารณาในแง่บทบาท การกิจ และปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงเข้าไปสร้างโอกาสใหม่ 2) การทำแผนงานปฏิบัติการในงานใดๆ ต้องมีการจัดสรรทรัพยากร และให้ผู้หญิงได้เข้าร่วมการประชุมและตัดสินใจทั้งในระดับกิจกรรม ไปจนถึงการวางแผน และการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย 3) การพัฒนาตัวชี้วัด ต้องเป็นการประเมินและติดตามงานด้านบทบาท ของเพศที่แตกต่างกัน

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ การพัฒนาความเท่าเทียมทางสังคมด้านโครงสร้างพื้นฐาน

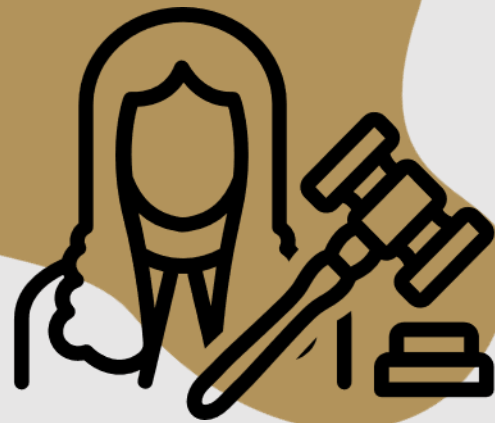

คนจน ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้พิการมักถูกกีดกันหรือ ปฏิเสธการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งนี้ทำให้พวกเขาไม่สามารถปรับตัว เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ ภาระที่หนักสุดตกไปอยู่ที่ผู้หญิง และเด็กหญิง ความท้าทายคือ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้มีความ ยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมความสะดวกสบาย ระหว่างเพศและความยุติธรรมทางสังคม ตัวอย่าง เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งในจังหวัดเหลียวหนิง ของประเทศจีน (Liaoning province in China) จากการสำรวจความ คิดเห็นของผู้หญิงและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคมขนส่ง พบว่าแต่ละกลุ่มบุคคลมีความต้องการและการใช้งาน โครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกันไป เช่น การลำดับความสำคัญของทางเท้า ระบบระบายน้ำ ความสว่างของไหล่ทาง และ ระยะเวลาในการรอขนส่งมวลชนสาธารณะ เป็นต้น

- จึงทำให้ผลการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้ในการเริ่มต้นปรับเปลี่ยน แผนออกแบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีมุมมองเพศภาวะ เพิ่มความตระหนัก และการประสานงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากผลกระทบการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ซึ่งนำไปสู่การทบทวนมาตรฐานการออกแบบ และแนวทางปฏิบัติในการ ก่อสร้างที่มีการคาดการณ์ถึงผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เลวร้ายที่อาจ เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของถนนให้มีความ เหมาะสม และสอดคล้องกับทุกเพศและวัย เพื่อให้สามารถสนับสนุนการ เลื่อนย้ายของกลุ่มคนเปราะบาง เมื่อเกิดภัยพิบัติหรือเหตุการณ์ฉุกเฉิน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสมอภาคระหว่างเพศใน
ประเทศจีน โครงการความร่วมมือแคนาดา - จีนในการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาด้านการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศแคนาดา เพื่อเพิ่มการ
มีส่วนร่วมของผู้หญิงให้อำนาจอย่างเท่าเทียมกันในการตัดสินใจ
เพื่อการพัฒนา และดำเนินการตามนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้อง
กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ
ผู้หญิงในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาระหว่างประเทศของแคนาดาได้ให้
การสนับสนุนทุนกับประเทศจีนในการดำเนินโครงการความร่วมมือ
แคนาดา-จีนในการผลิตที่สะอาด ซึ่งมุ่งเน้นการลดการปล่อยมลพิษ
ในอุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ ปู่ พลาสติก และอุตสาหกรรมการผลิต
เบียร์ โดยมีองค์ประกอบเฉพาะเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้หญิงใน
ฐานะคนงาน ช่างเทคนิค และผู้จัดการให้ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ
การปรับปรุงกระบวนการในการทำงานต่างๆ โดยเสริมสร้างความ
เข้าใจ ความรับรู้ถึงความเสมอภาคระหว่างเพศ เพื่อวางรากฐานและ
ปรับทัศนคติของชายและหญิง ผลที่ได้คือผู้หญิงสามารถเป็นส่วนหนึ่ง
ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม และยังสามารถนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรใหม่
คือ เครือข่ายสตรีและสิ่งแวดล้อม

- บทเรียนที่ได้จากโครงการความร่วมมือแคนาดา-จีนในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ

  1. กรอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการลดก๊าซเรือนกระจกต้องมาจากทั้งเพศหญิงและชาย
  2. การสนับสนุนมาตรการลดความเปราะบางต้องมีการกำหนดเป้าหมายตามความต้องการของ
ผู้หญิงอย่างชัดเจน
  3. ต้องมีความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อผลประโยชน์และการยอมรับของทั้งสองเพศ
  4. อำนาจความสะดวกให้การศึกษาและความรู้เพิ่มเติมให้แก่ผู้หญิง
  5. สนับสนุนการจัดทำมาตรการจัดหาเครื่องมือและมาตรการ การประเมินความเปราะบางเพื่อ
กระจายความรู้ความเข้าใจเรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสู่ชุมชน
  6. การบูรณาการการวิเคราะห์เพศภาวะและการพัฒนาตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างเพศเข้าสู่
แผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อระบุความเปราะบางที่เป็นเฉพาะของคนแต่ละกลุ่ม อีกทั้งจัด
กิจกรรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่
เหมาะสมกับเพศภาวะ

โครงการริเริ่มด้านพลังงานหมุนเวียนที่เน้นผู้หญิงเป็นศูนย์กลางและ เป็นผู้นำในประเทศบังกลาเทศ

- บังกลาเทศเป็นประเทศหนึ่งที่ร่วมลงนามข้อตกลงทั้งอนุสัญญา CEDAW และ UNFCCC จึงทำให้ตระหนักถึงความสำคัญขอบทบาททางผู้หญิงในการลดก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่นโยบายระดับชาติไม่ได้กล่าวถึงความต้องการ การเข้าถึง และการใช้งานที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศหญิงและชาย
- แผนปฏิบัติการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเพศภาวะบังกลาเทศ (Ministry of Environment and Forest หรือ MoEF Bangladesh 2013) มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงผ่านการเสริมอำนาจผู้หญิง รวมถึงการบรรเทาผลกระทบและการริเริ่มแนวทางการรณรงค์ว่า อย่างไรก็ตามก็ยังมีช่องว่างที่สำคัญในการดำเนินการตามแผนนี้

- ปี พ.ศ. 2561 ร้อยละ 85 ของประชากรบังกลาเทศสามารถเข้าถึงพลังงานได้แต่ส่วนที่เหลือโดยเฉพาะในภาคชนบทไม่สามารถเข้าถึงพลังงานจึงต้องใช้ฟืนและเศษไม้ในการดำรงชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และยังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้หญิงเนื่องจากผู้หญิงเสียเวลาส่วนมากไปกับการจัดหาพลังงาน กรณีศึกษานี้จะแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนอันเป็นการท้าทายบรรทัดฐานทางเพศภาวะแบบเดิม

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรีและบรรทัดฐานทางเพศที่ท้าทาย ผ่านการผลิตไฟฟ้าในชนบท

- การพัฒนาพลังงานหมุนเวียนในบังกลาเทศมุ่งเน้นที่พื้นที่ชนบทและห่างไกลเพราะเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงไฟฟ้า ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของสตรี หลายด้าน เช่น ผู้หญิงถูกห้ามไม่ให้เข้าห้องน้ำกลางคืนเนื่องการเหตุผลความปลอดภัย เป็นต้น
- โครงการไฟฟ้า เช่น การติดตั้งแผงพลังงานโซลาร์จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหสิทธิมนุษยชน ได้ช่วยบรรเทาเรื่องการขาดแคลนอาหาร และช่วยเรื่องประหยัดเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้หญิงได้รับโอกาสใหม่ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างรายได้ หรือ เข้าร่วมธุรกิจในท้องถิ่นหรือสร้างองค์กรของตนเองได้ เช่น การริเริ่มดำเนินโครงการโดย Prokaushali Sangsad Limited (PSL) ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นหนึ่งในผู้ให้บริการด้านพลังงาน โครงการนี้มีการจ้างงานผู้หญิงในท้องถิ่นที่มีข้อจำกัดทางการศึกษาด้วยการให้ความรู้ด้านเทคนิคฝึกอบรม

- การดำเนินการโครงการด้านพลังงานทดแทนเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีอำนาจ และสิทธิโดยรวมในบังคลาเทศและยังมีความท้าทายหลายประการที่เชื่อมโยงกับบรรทัดฐานทางสังคม เช่น การเลือกปฏิบัติและอคติอันเนื่องมาจากเพศเพราะบังคลาเทศเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่
- ข้อคิดเห็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและมุมมองเพศภาวะผ่านการใช้ไฟฟ้าในชนบท 1) ผู้หญิงและผู้ชายต้องเผชิญกับความแตกต่างทั้งในการฝึกอบรม และความคาดหวังทางสังคม และผู้หญิงมักถูกกีดกันออกจากนโยบายด้านพลังงาน 2) การขาดการยอมรับบทบาทสตรีในภาคพลังงาน 3) ผู้หญิงใช้เวลาส่วนมากกับการทำงานบ้าน จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ 4) ผู้หญิงควรเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายพลังงานของชาติ เพื่อให้สามารถจัดการแหล่งพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเข้าถึงพลังงานหมุนเวียนยัง การบูรณาการเพศภาวะให้เป็นกระแสหลักในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: กรณีศึกษาจากเมืองซีเรบอน (Cirebon) ประเทศอินโดนีเซีย

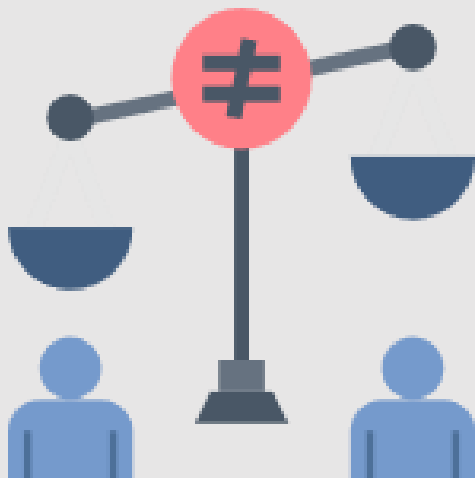

ซีเรบอน เป็นเมืองท่าเรือบนชายฝั่งทางตอนเหนือของอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นเมืองที่เสี่ยงต่อปัญหาการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล น้ำท่วมชายฝั่ง และภัยแล้งระยะยาว ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และยังส่งผลให้วัฏจักรการปลูกข้าวชะงักและพืชผลล้มเหลว

- กรณีศึกษาเน้นมุ่งเน้นไปที่สองหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนของพื้นที่ชนบทและเมืองที่มีประชากรมากกว่า 24,000 คน การศึกษาได้สำรวจความเปราะบางของมนุษย์โดยเน้นการวิเคราะห์ความเปราะบางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และให้ความสำคัญของการบูรณาการเรื่องเพศภาวะในการริเริ่มการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- การวิเคราะห์มี 8 ตัวแปร ได้แก่ การรู้หนังสือ การศึกษา การดำรงชีวิต การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นผู้หญิง การอพยพหรือเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน และบทบาทในการตัดสินใจ
- ผลการศึกษา: แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในความเปราะบางของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทของเซเรบอน เคเซปูฮาน (ตัวแทนเขตเมือง) มีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับที่ต่ำกว่าเปกกันลอร์ (ตัวแทนเขตชนบท)

- ผู้คนในเคเซปุฮานมีระดับความรู้หนังสือ และการศึกษาที่สูงขึ้น มีความสามารถส่วนบุคคลที่ดีกว่าผู้คนในเขตเปกักนลอว์ รวมทั้งปัจจัยในการดำรงชีวิต การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้หญิง และบทบาทในการตัดสินใจสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนที่อาศัยในเขตเมืองจะมีศักยภาพในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ดีกว่าในเขตชนบท

- ข้อคิดเห็นที่สำคัญการบูรณาการเพศภาวะให้เป็นกระแสหลักในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ:
- 1. ความเปราะบางของแต่ละบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละคน
- 2. เพศชายและหญิงมีความต้องการและเผชิญความท้าทายที่แตกต่างกันในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 3. ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศภาวะเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4. ผลการวิเคราะห์เพศภาวะและความอ่อนไหวทางเพศในนโยบายและยุทธศาสตร์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีความเสี่ยงและเปราะบางต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากกว่าผู้ชาย
- 5. การวิเคราะห์เพศภาวะในบริบทของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ต้องอธิบายความผันแปรในด้านที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจประเด็นเรื่องเพศภาวะในงานด้านนโยบายและแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มากขึ้น

ก้าวต่อไปเพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีมุมมองเพศภาวะ

หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีการบูรณาการแนวคิดด้านเพศภาวะ คือ การลดความไม่เสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มสัดส่วนการมีส่วนร่วมของเพศที่แตกต่างอย่างเท่าเทียมในการตัดสินใจทุกระดับ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งกระจายประโยชน์ที่เสมอภาคกับคนทุกกลุ่มในสังคม

• ระดับนโยบาย

การปรับปรุงกลไกทางนโยบายและคณะทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการด้านส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ คณะทำงานในการกำหนดนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และคณะกรรมการด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ มีองค์ประกอบของหน่วยงานที่ไม่ครอบคลุมทั้งสองคณะ ทำให้มิติการทำงานทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกแยกออกจากมิติงานด้านเพศภาวะ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงให้มีตัวแทนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมเป็นคณะกรรมการระดับนโยบายในการกำหนดทิศทางงานผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อม โดยมี สค. ร่วมเป็นคณะกรรมการระดับนโยบายในการกำหนดทิศทางงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเพิ่มตัวแทนหน่วยงานและองค์กรผู้หญิงในคณะกรรมการด้านนโยบาย

ผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าสตรี ประกอบกับจำนวนประชากรเกินครึ่งของประเทศไทยเป็นผู้หญิง และส่วนใหญ่อยู่ในภาคชนบทและตลาดแรงงาน

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความชัดเจน และครอบคลุมจึงควรเพิ่มสัดส่วนของคณะกรรมการที่มาจากตัวแทนของกลุ่มเปราะบางเพิ่มขึ้น

EQUALITY
FOR Women

การจัดตั้งหน่วยประสานงานภาครัฐที่ทำงานประเด็น ผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อม

การจัดตั้งหน่วยประสานงานภาครัฐที่ทำงานประเด็น
ผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อมภายใต้ สค. เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไก
เชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนงานด้านผู้หญิงกับ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเอาแนวคิด
ด้านเพศภาวะบูรณาการเข้าไปสู่การกำหนดนโยบาย
แผนงาน โครงการ และการจัดสรรงบประมาณร่วมกับ
หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงานด้านทรัพยากรธรรมชาติ
ตลอดจนทำหน้าที่สนับสนุนงานให้กับผู้บริหารด้านการ
เสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และศูนย์ประสานงานด้าน
ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

แผนแม่บทด้านเพศภาวะและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะต้องตั้งอยู่บน
หลักการด้านสิทธิมนุษยชน ที่ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค
ระหว่างเพศและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และเท่าเทียมของผู้หญิงที่
เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน
ของอนุสัญญา UNFCCC เพื่อให้การทำงานด้านความเสมอภาค
ระหว่างเพศได้เข้าไปอยู่ในทุกกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการ
เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในด้านการปรับตัวและลดก๊าซเรือน
กระจก รัฐภาคีจึงต้องแจ้งและรายงานให้เห็นผลการดำเนินงานใน
รายงานการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด NDCs ในสาขาต่างๆ
รวมทั้งแต่ละรัฐภาคีจะต้องมีการวางแผนดำเนินงานและจัดทำ
งบประมาณที่คำนึงถึงเพศภาวะที่ชัดเจนในงานด้านการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงเพศภาวะ (Gender Responsive Budgeting หรือ GRB)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ ปี พ.ศ. 2560 มีการรับรองหลักการการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงเพศภาวะไว้ในหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 วรรค 4 ดังนั้นการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงเพศภาวะ และโครงการในการดำเนินงานขับเคลื่อนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาด้านต่างๆ ส่วนใหญ่จะผูกโยงกับระบบงบประมาณทั้งสิ้น และจะช่วยให้บรรลุผลในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

• ระดับปฏิบัติ

การจัดทำฐานข้อมูลแบบจำแนกเพศ

ปัจจัยสำคัญในการบรรลุการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การสร้างการตระหนักรู้ในสังคมไทย เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกี่ยวข้องกับเพศภาวะอย่างไร ทั้งในเชิงผลกระทบ ความเสียหาย และความสูญเสีย ซึ่งจะส่งผลต่อโครงสร้างสังคมภาพรวมอย่างไร ทั้งนี้การที่จะสร้างความตระหนักรู้เหล่านี้ได้จะต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาสื่อสารและสังเคราะห์สำหรับกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ดังนั้นการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลแบบแยกเพศ เชื้อชาติ อายุ และอาชีพ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการทำงานจึงเป็นความจำเป็นเบื้องต้น ที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญเพราะข้อมูลเหล่านี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือกำหนดมาตรการ แผนงาน โครงการเพื่อการเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ และยังสามารถทำให้รู้ถึงความต้องการที่แตกต่างกันระหว่างเพศในการที่จะสนับสนุนหรือส่งเสริมในการเข้าถึงโอกาสอย่างเท่าเทียม

การศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ด้านแพทภาวะกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ที่ผ่านมาประเทศไทยขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนปัญหาและผลกระทบที่ผู้หญิงรวมทั้งกลุ่มเปราะบางได้รับจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อสะท้อนปัญหา ช่องว่าง ภัยคุกคาม และทัศนคติของผู้หญิงในภาคส่วนต่างๆ ที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวนโยบายด้านการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศที่คำนึงถึงแพทภาวะ ตลอดจนสามารถใช้ในการกำหนดทิศทางการทำงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เสริมสร้างความเป็นธรรม และเสมอภาคทางสังคม

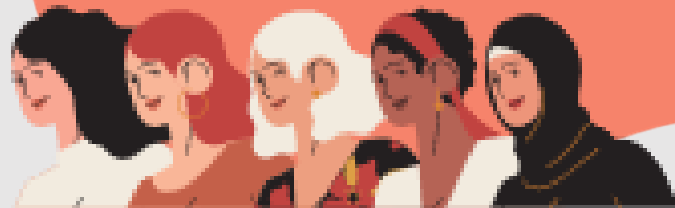
การสนับสนุนผู้หญิงในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

การยกระดับผู้หญิงให้อยู่ในสถานะผู้นำความเปลี่ยนแปลงสู่สังคมโดยการส่งเสริมการสร้างคุณค่าทางภาวะผู้นำให้กับผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่างๆ อีกทั้งยังเปิดโอกาสและพื้นที่ให้ผู้หญิงได้ใช้ความรู้ความสามารถ และภูมิปัญญา มาร่วมแก้ไข จัดการปัญหา และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิง

จากมุมมองที่มองผู้หญิงในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรการให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ การรวบรวมจัดเก็บข้อมูล การเฝ้าระวัง และการเตือนภัย และการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิงในด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผ่านการฝึกอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี

การพัฒนาความรู้และความเข้าใจมิติเพศภาวะ กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พัฒนาความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่
ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรส่วนท้องถิ่น
ในทุกระดับ ตลอดจนประชาสังคม ชุมชน และภาคธุรกิจ
ที่เกี่ยวข้อง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาจจัด
ให้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ บทเรียน ตัวอย่างการ
ปฏิบัติงานที่ดี และฝึกอบรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจก
และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลมิติเพศภาวะกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายสำคัญของการสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลคือ
“การปรับเปลี่ยนวิธีคิดทางสังคม” เนื่องด้วยความหลากหลายทาง
ความคิดของคนในสังคม จึงต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Audience)
และ การสร้างเนื้อหา (Content) เพื่อการสื่อสารและการส่งสารที่
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย
โดยผ่านช่องทางทั้งรูปแบบออนไลน์ (online) ออฟไลน์ (offline)
และกระจายในอีกหลายช่องทาง

การติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและรายงานผล

การดำเนินงานด้านเพศภาวะกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศจะต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อชี้วัดผลสำเร็จและ
เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนงานที่เกี่ยวข้องกับ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะต่อไป รวมทั้งใช้
จัดทำรายงานสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่
สู่สาธารณะ

